

במדינה

אלא בשם 100 אנשים אלה.
יצחק מודעי: אתה מדבר עם טרוי ריכטס.

אריה אריאב: אל תגיד לי טרוי ריכטס, לא טרוי ריכטס. נלחמתי בטרור ריכטס יותר ממך. אתה צריך להיות עוד 100 שנה, כדי להילחם בטרוריסטים כמוני!
יצחק מודעי: תתבייש לך.

אריה אריאב: אל תגיד לי תתבייש. עם ה"תתבייש לך" לך ליוה יריב. זה מה שיש לך להגיד — "תתבייש" לך ליוה יריב! "תתבייש" — תוכמה גדולה!

...רבותי חברי הכנסת, אני משוכנע שיבוא יום, והוא לא רחוק, וממשלת ישראל — לא אני — על דעת רוב הכנסת, תגיע למסקנה שהכרחי — בתנאים מסויימים של הכרה הדדית מוקדמת לנהל משאומתן עם הפלסטינים, והתנאים האלה קיימו בשיחות שלנו — לא בשם ממשלת ישראל.

יש עם מי לדבר ויש על מה לדבר. לדעתך, לא לדעתך, אינני מדבר בשמך, אינני מתיימר ואינני רוצה, אני מדבר בשם רבים בעם הזה. לא שוליים.

יצחק מודעי: מאה.

אריה אריאב: אתה חושב שאני מדבר בשם מאה? היית צריך לראות מה אומרים לי עכשיו במידת החדשים ה"אחרונים ברחוב, למד תחנות הדלק!
אתה העז להגיד לי — — —

יצחק מודעי: אני אעז — — —

אריה אריאב: תעלה ותלשין. תעלה ותאכל קורצה; תעלה ותלשין. מה שאתם עשיתם הוא מעשה מלשינות.
מאיר כהן: המלשינות, יודעים איפה הם! אתה נפגשת עם מרצחים, עם אנשים חים ממש!

אריה אריאב: אני אענה לך. עם מרצחים נפגש חברי-הכנסת לין במשך עשרים שנה, כשהיה מנהל המחלקה — ערביית של מפא"י, הוא ניפגש — — —

אמנון לין: אני ניפגשתי עם מרצחים?
אריה אריאב: הוא ניפגש עם אנשים שחדלו לרצוח.

אהוד אולמרט: שחדלו לרצוח?
אריה אריאב: שיחדלו לרצוח, אני אדאג שלא ירצחו.

הצגה מביישת

כשסיים אליאב את נאומו, ניגשו אליו כמה חברי-כנסת — וביניהם הרב מנחם הכהן — ולחצו את ידו באופן הפגנתי. מאיר פעיל הציע בנאום קצר להסיר מסדר-היום את הצעתו של שימחה פרידמן, והזכיר תוך כדי כך את דבריו של ז'אן-פול סארטר בשגרירות ישראל ביפארוס, בעת קבלת תואר דוקטור-כבוד של האוניברסיטה העברית: "השלוש איי ננו יכול להיות מושג אלא אך ורק בדרך אחת: משאומתן בין ישראלים לבין פלסטינים. כוחות-השלוש הפועלים בשני הצדדים, בישראל ובקרב הפלסטינים, מתקדמים לקראת משאומתן זה, אשר אם לא יתחיל היום, מכל מקום יתקיים מחר".

לאחר מכן הציע עקיבא נוף, להסיר מסדר-היום את הצעתו של יוסי שריד. כימעט איש לא הקשיב לנאומו, שהיה אווילי יותר אף מנאומו של אמנון לין, והכל המתינו להצבעה.

כשזו באה, התפלג המערך. כמה מי-חבריו, ובראשם יצחק בן-אהרון והרב שימעוני, הצביעו עם לובה אליאב להסרת הצעתו של לין. אחרים, כמו שושנה אר-בליאל-מוזלינו ודויד קורן, עשו דבר כימי-על הסרק-קדיים והצביעו למען הסרתה מסדר-היום של הצעת חברם-לסיעה, יוסי שריד. רוב המערך הצביע בעד העברת הצעתו של לין וועדה — ואילו הליכוד הפך מייד את התחיבותו, והצביע נגד העברתה לוועדה של הצעת שריד.

בסוף הועברו כל שלוש ההצעות ל-וועדה. שולמית אלוני הסבירה, בפני אר-לם שהתרוקן במהרה, מדוע נמנעה מי-הצבעה — ולא אמרה אף מילה משמי-עותית אחת על הנושא. תופיק טובי הסביר מדוע נמנעה רק"ח.

בסך הכל היה זה דיון מבייש. אחד מנושאי-הגורל של המדינה — היחס לעם הפלסטיני, התגובה למיפנה ההיסטורי המתחולל במהרה, מדוע נמנעה מי-הצבעה — ולא אמרה אף מילה משמי-עותית אחת על הנושא. תופיק טובי הסביר מדוע נמנעה רק"ח.

(המשך עמוד 20)

יחידה מילחמה חדשה. המחוקקים האמריקאים התרשמו עמוך קות. הנה עמד מולם מדינאי שקול, אחר ראי, שיש לו תוכנית ברורה, המודיע מה הוא מוכן לתת ומה הוא רוצה לקבל. עיתוני העולם, ובראשם העיתונות האמריקאית, נתנו לדברים פירסום רב וחיובי. מיקרופון קרה. עוד לפני שחברי-הקונגרס הגיעו לישראל, הם זכו במיקלחת קרה.

באחד מנאומו היוםיים בפני כיתות בית-ספר ומוסדות דומים, השיב יצחק רבין לנשיא המצרי, תגובתו המולזלת, שפורסם מה גם היא בכל העולם: "אין שום חדש בהצעותי של סאדאת".

התשובה הנכונה הייתה צריכה להיות: ברבה לסאדאת, היענות חיובית עקרונית לעמדתו, תוך הצגת העמדה של ממשלת ישראל לגבי הפרטים.

תחת זאת נתקבל הרושם, כי תשובת ישראל לדבריה-השלוש הסבירים של סאדאת היא שלילית. רושם זה נחזק כאשר באו אנשי-הקונגרס לישראל, שמעו מפי ה"דוברים הרשמיים את הפיומן הישן: "גבולות בנייה-הגנה" ללא פירוט, שלילה טוטאלית של שיתוף אש"ף בוועידת ז'נבה. לא היה מנוס מן המסקנה שממשלת ישראל מבקשת לחבל בהתקדמות לשלום, מפני שהיא רוצה לספח שטחים נרחבים. ובמיקרה טוב ביותר: שאינה יודעת מה היא רוצה, ושאינה לה שום תוכנית-שלוש מגובשת.

השבון כוזב. תוכנית-השלוש של סאדאת ידועה לממשלה מכבר. אבל עד כה היא קיוותה להינצל ממשאומתן לשלום, בעזרת אש"ף החשבון: סאדאת ירוש את השתתפות אש"ף בתהליך השלום, אש"ף עצמו מתנגד להסדר עם ישראל, וכך יישמר הקיפאון.

אולם גם חשבון זה הופרך. הידיעות ש"הועברו לממשלה זה מכבר על שינוי יסודי בעמדת אש"ף, הוכחו עתה כנכונות. ה"דברים לא נאמרו רק בשיחות סודיות של קיימו חברי המועצה הישראלית למען שלום ישראל-פלסטיני עם "אישים פלסטיניים בכירים" (ראה עמודים 22-23), אלא בשפע של דיומות מטעם אש"ף ברחבי העולם, שפורסמו בעיתונים. מקורות בכ"י רים של אש"ף הודיעו כי המועצה הפלסטינית (הפרלמנט של אש"ף) תחליט, בי-צבמר, רשמית על השאיפה להקמת מדינה לצד ישראל, תוך הסדר עימה, ובאורם פיתח אש"ף יוזמה דומה. אותה שעה נמסר כי בריאד הסכים יאסר עראפאת להפסיק את האש נגד ישראל משטח לבנון.

אחריות נוראה. כך התגבשה תמונה ברורה של יוזמת-השלוש ערבית: נכונות כללית לחתום על שלום רשמי עם ישראל, הפסקת-אש גם מצד אש"ף, נכונות של מצריים וסוריה להיכנס למשאומתן בלי תנאים מקדמים, הודעה של אש"ף על רצונה להיות מוומנת למשאומתן זה, תוך הכרה דהיפאקטו בישראל.

בעיני משקיף בעולם — מדינאי או ע"תונאי — נראית עמדה זו סבירה וחיובית. מה הציגה ישראל מולה?

הרושם הכללי של מעשי ישראל ודבריה הוא הסך: שהיא מסרבת להגיע למשאומתן, מפני ששם מצטרף לוותר על הי-שטחים. כלומר: שהיא מוכנה לקבל על עצמה את האחריות הנוראה למילחמה חדי-שה, ביגלל כמה קילומטרים וכמה היא-ת-זויות.

לעמדה זו יש רק משמעות מעשית אחת: הזמנת לחץ מאסיבי מן החוץ לכפיית הסדר, שהיה או בהכרח עליפי הקווים המוצעים עלידי הערבים.

עתונות

תפוס את הגוב!

תרגיל גאוני שג
שמעון פרס
מונע איתור
מרדכי מוסמך רוזן

הבדיחה היהודית מספרת על שני יהודים הנוסעים ברכבת. שואל האחד מהם את חברו: "לאן נוסע יהודי?"

"לפיוסק", משיב לו השני.
"נוכל שכמו, רמאי ושקרן!" מתנפל עליו השואל, "אתה אומר לי שפניך מועי דות לפיוסק כדי שאחשוב שאתה נוסע לפיוסק, בעוד שלמעשה אתה נוסע באמת לפיוסק".

השבוע הזכיר היומן הארץ את אותו יהודי מבכרדיה. היה זה כאשר הופיע ביום הראשון השבוע עם הידיעה הבלתי-ידת המרעשה כי ברו"ח שהגישה המיש"ר טיה ליועץ-המישפטי, מוחשד חיים יש"ר ראל, ראש לשכתו של שר-הביטחון ש"ר עזן פרס, כאיש שהדליף את מיסמך רוזן לכתב הארץ, מתי גולן.

השאלה שהתבקשה מעצמה היחה: מדוע יפוזן דווקא הארץ לפרסם ראשון ידיעה על מקור ההדלפה של כתבו המדיני? התשובה המתבקשת הייתה מסוג זה ש"ב-בדיחה: הפירסום נועד ליצור את הרושם שמדליף מיסמך רוזן אינו חיים ישראלי, כיוון שאם היה זה הוא המדליף, לא היה הארץ מפרסם אודות החשדות נגדו.

הקיוואק הנגול. ואומנם, מיד הופיעו ההכחשות הנמרצות מצד כל הגורמים, כולל שר-המישפטי ודוברו, שציינו כי הידיעה בהארץ לא הייתה אלא ברזו עתור נאי וכי שום דו"ח טרם הוגש ליועץ-המישפטי. ממילא לא העלה שום דו"ח את החשד כי חיים ישראלי הוא החשוד העיקרי בהדלפה.

אולם הפירסום בא בומונו כדי לשרת את שר-הביטחון שמעון פרס. עוד באיתו יום, בישיבת הממשלה, התעלם פרס מכל ההכחשות. משום מה, היה הוא היחיד, שיחש לידיעה בהארץ את מלוא האימון, יצא למיתקפה נגד ראש-הממשלה ונגד שר-המישפטי על שחקירת ההדלפה. גל"ש הפסים פוליטיים".

פרס אף תקף את עצם פירסום הידיעה בהארץ, שכן כי היא "הושלתה" מטעמים פוליטיים פנימיים, כדי לנגח את משרד הביטחון, תבע לערוך חקירה מי הדליף את הידיעה הארץ.

מבחינתו של פרס היה זה תרגיל גאוני. כל הסימנים מעידים כי מקורה של ההדלפה למתי גולן הוא במשרד-הביטחון, שכמה מפקדיו הבכירים היו היחידים ש"סבנו להבדק במכונת-אמת בחקירת המיש"ר. אם באמת היה זה חיים ישראלי — מי שהיה איש אמנון של דוד בן-גוריון והעביר לו דיווחים ממשרד-הביטחון בעת שפרש לשדה-בוקר — המדליף, הצליח התרגיל למנוע כל אפשרות של קביעה כזאת ועניית האיש.

על ידי הפירסום המוקדם, יצר פרס דיעה קדומה, כי החקירה היא פוליטית ומיועדת בעיקר לנגח אותו מבחינה אישית. גם אם תגלה המישפטי בעתיד מימציאם כלשהם המעידים כי אמנם ראש"ר לשכתו של פרס הוא המדליף, היא לא תוכל להגישים כמימצא בדוק, שהיה כבר נקבע, בשיטת "הקוואק הנגול", שכל חשד נגד חיים ישראלי אינו אלא "עלילה פו"ליתית".

המשק

פייסטה מכסיקאית

שריהתחבורה ושריהאוצר
ניסו לכבות שריפה
בצינור שג דיק
יעתה הם מתחמקים
מאחריות

כשהוא חבוש סומכרו שחור ומחיד מאוזן לאוון, עמד שר-התחבורה גד יעקובי על כבש המדרגות של מטוס אל-על, שעמד לחנוך קויתעופה חדש למכסיקו. הוא נראה רבוע ועליו.

אותה שעה היחה המדינה שרויה באחד ממשבריה-העבודה הקשים ביותר, שעברו עליה בשנים האחרונות. שביטוח, סיכסוי כ"יעבודה, איומים בסנקציות ובהשבתות (המשך בעמוד 29)

מיסמך רוזן הוא חוות-ידעת של הוד"עץ המישפטי למשרד-החוץ, שקבע כי הוא חבזה המבצעת יודיומים במיפץ סואץ והמסתתרת תחת שם אמריקאי, רשומה כחברה ממכחית מצרית.

האכזרי ביותר! שם נמצאים טובי בנינו — בניך ובני, שם אנו נפגשים עם הי-ערבים הפלסטינים. זה התפקיד של בנינו. התפקיד שלנו הוא לנסות בזמן הקרב — ויש לנו קרב עם הערבים הפלסטיניים — כשם שהיה התפקיד של הורינו, כלומר הורר שחינך אותנו בתוך הקרב; היו קרבות של 1920, 1921, 1929 ו-1936.

וכאשר אנו היינו בקרב, אלה שחינכו אותנו ניסו בזמן הקרב לבוא במגע. לא היה או ספר-היורים, כבוד שר המישפטים — והם ניסו לבוא במגע עם מה שקוראים "סוכנים זרים", עם גדולי אייבינו. כך היו אילוורוב, בן-גוריון, שרת, גולומב ואחרים, וכך היו מהגד השני ז'בוטינסקי ואחרים — בתוך הקרב, וכך היו רויאל והיו אחרים — בתוך הקרב.

ואת התפקיד הזה, במירוץ השליחים האומלל והנורא הזה והעקוב מדם, אנו קיבלנו, ואני עומד בקומה זקופה ובנאוה. אנו קיבלנו על עצמנו את התפקיד הזה, עם כל הקשיים הכרוכים בו.

אנו רוצים לרדוף שלום לפי מסורת ישראל, ומסורת ישראל אומרת: "אם יושב אדם במקום ושותק, איך הוא רודף שלום? אלא ייצא ממקומו, ויחזור בעולם וירדוף שלום; שנאמר: בקש שלום ורצה". עם מי אנו נפגשים? — אנו נפגשים עם ערבים פלסטיניים מגדולי אייבינו. אבל רק איתם נעשה או לא נעשה שלום. הם ההפכים שלנו. בוודאי זו לא חוכמה להיפגש עם ערבים אחרים, שאינם הפכים שלנו. אלה הם ההפכים שלנו. ומסורת ישראל, מפי רבי נחמן מברצ' לאב, אומרת: "עיקר שלמות השלום להשי תדל שיהיה שלום בין שני הפכים". ואנו נפגשים עם אנשי ההיפך שלנו, ואנו נפי-גשים איתם על מצע ציוני.

הם יודעים עם מי הם נפגשים. אנו לא זרים להם. ההיסטוריה שלנו לא זרה להם. אנו נשבים לא מיוחסים ולא לא-מיוחסים. בוודאי לא אנשי-שוליים. האנו שים האלה יודעים, שהמצע והמינר שלהי אומר בין היתר: "מדינת ישראל תשמור על זיקתה הבלתי-ניתנת לעירעור לציונינות ולעם היהודי ברחבי העולם".

רבותי חברי הכנסת, איך נגמרים קוני פליקטים ומילחמות בעולם? אני כתלמיד היסטוריה, יודע רק שתי דרכים: או על-ידי כניעה טוטאלית או השמדה, או על-ידי משאומתן והתפשרות. ההיסטוריה מלאה בשתי הדוגמאות.

האם אנו יכולים להכניע כניעה טוטאלית את הערבים הפלסטיניים, אי את המים הערביים האחרים? — לא. האם הם יכולים להכניע אותנו כניעה טוטאלית ובוודאי שחלק מהם יש להם מחשבות כאלה — בוודאי ובוודאי שלא! לזה נדאג אנו ובנינו.

או הדרך היחידה היא התפשרות תוך משאומתן. וממשלה חכמה ונבונה; והיו ממשלות ישראל חכמות ונבונות, שתוך מילחמות ומאבק — והחיים שלנו רצופים עשרות שנים, בוודאי כל שנות המדינה במילחמות עם ערבים — שלחו שליחים, בלי הצלחה, אבל צריך לשלוח עוד פעם, לגדולי אייבינו.

דויד קורן: מי שלח אותך?
אריה אריאב: תיכף אגיד לך מי שלח אותי, הבריה-כנסת דויד קורן. השמע מי שלח אותי, תן לי לענות לך. עד ש"אמנון לין הדביק לי את התווית הזאת, שלחו אותי ממשלות בן-גוריון, אשכול וגולדה מאיר, תוך מילחמות ומאבקים, לראשי ממשלות, לתנועות ולמפלגות מוס-למיות וערביות בחוץ-לארץ ובארצות-יהם.
יצחק מודעי: מי שלח אותך היום? מה אתה מספר היסטוריה? מי שמך?
אריה אריאב: אף אחד לא שם אותי.

חביב שמעוני: מי שם אותך, מודעי, לדבר בשם ממשלת ישראל? **אריה אריאב**: אינני מתיימר לצאת היום בשם ממשלת ישראל, וכי אמרתי את זאת? אני וחברי יוצאים בשם מועצה ציבורית בלבד!
יצחק מודעי: מי זה?
אריה אריאב: מאה שמות. אם יש לכנסת זמן, אני אקרא את מאה השמות האלה של אורחי ישראל!
יצחק בן-אהרון: — — —
יצחק מודעי: מי אתה בכלל שאתה מדבר?

יצחק בן-אהרון: מי אתה?
יצחק מודעי: אני נבחרתי-עם, והוא מרכיב מועצה.
חייקה גרוסמן: הוא נבחר בדיוק כמך.

יפסי שריד: מי בכלל יודע מי אתה?
אריה אריאב: אינני מדבר בשמך.